

Protocol meldcode

Huiselijk geweld en kindermishandeling

Verbeterde meldcode met afwegingskader

TOF Onderwijs juni 2019

Inhoudsopgave

Blz. 2   **Inleiding**

Blz. 5   **5 Stappenplan**

Blz. 5   Omschrijving van de 5 stappen

Blz. 8   Uitwerking van de 5 afwegingsvragen

Blz. 10   **Bijlagen**

Blz. 10   Bijlage 1 Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

Blz. 12   Bijlage 2 Formulier casuïstiek beschrijving TOF Onderwijs

Blz. 16   Bijlage 3 Signaalkaart

Blz.20   Bijlage 4 Gespreksvoering met de ouders

Blz. 25   Gespreksvoering met kinderen

Blz. 28   Bijlage 5 Wettelijke verplichtingen

Blz. 31   Bijlage 6 Contactgegevens

Inleiding

Vanaf januari 2019 moeten organisaties met de verbeterde Meldcode en het afwegingskader werken. De verbeterde Meldcode is tot stand gekomen om situaties van onveiligheid beter en eerder in beeld te krijgen. Alle beroepsgroepen die onder de werking van de Wet verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling vallen zijn verplicht over een afwegingskader te beschikken. Dit is vastgelegd in een aanpassing van het Besluit verplichte meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling.

In de verbeterde meldcode is in stap 4 en 5 een *afwegingskader* opgenomen. Het afwegingskader bestaat uit 5 vragen. Ook is in de verbeterde Meldcode de *participatie van kinderen* opgenomen. In stap 3 is het gesprek met het kind toegevoegd.

De rol van de aandachtsfunctionaris

Een meldcode moet voor de eigen organisatie duidelijk maken welke functionarissen kunnen worden geraadpleegd voor advies en ondersteuning bij het zetten van de stappen. Een aandachtsfunctionaris is op grond van de Wet niet verplicht, maar de aandachtsfunctionaris kan wel een belangrijke rol vervullen bij de implementatie van de meldcode en ondersteuning van medewerkers bij de uitvoering van de stappen van de meldcode. Ook in de samenwerking met Veilig Thuis kan de aandachtsfunctionaris een belangrijke verbindende bijdrage leveren.

Deskundigheid eengerelateerd geweld/meisjesbesnijdenis

Er gelden specifieke aandachtspunten als er sprake is van (een vermoeden van) eengerelateerd geweld. Deze vorm van geweld vraagt specifieke expertise. Schakel direct Veilig Thuis in.

Pijlers

De Meldcode is gebaseerd op drie pijlers: *Meldnormen*, *Situaties van Onveiligheid* en de *Afwegingsvragen*

1. Meldnormen

Beroepskrachten moeten een melding doen bij Veilig Thuis in de 3 volgende situaties:

1. In alle gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid en disclosure.
2. In alle andere gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn

competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/of kindermishandeling.

3. Wanneer een beroepskracht, die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling, constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

2. Situaties van onveiligheid

In het afwegingskader zijn er situaties vastgelegd waarin de beroepskracht *altijd* moet melden bij Veilig Thuis. Dit zijn situaties waarbij er sprake is van:

- a. Acute onveiligheid
- b. Structurele onveiligheid
- c. Disclosure (d.w.z. kind/volwassene geeft zelf aan slachtoffer te zijn van mishandeling/verwaarlozing)

De definitie en voorbeelden van acute, structurele onveiligheid en disclosure voor deze beroepspraktijk zijn te vinden in *bijlage 1*.

A. Acute onveiligheid

Er is sprake van acute onveiligheid wanneer een persoon in direct fysiek gevaar is, diens veiligheid de komende dagen niet gegarandeerd is en hij/zij heeft direct bescherming nodig heeft.

Bij het afwegen van signalen van huiselijk geweld en/of kindermishandeling schat een beroepskracht allereerst en voortdurend in of een betrokkene acuut (levens)gevaar loopt.

B. Structurele onveiligheid

Er is sprake van herhaling of voortduren van onveilige situaties of geweld.

Een voorgeschiedenis van huiselijk geweld of kindermishandeling is de belangrijkste voorspeller voor voortduren van onveiligheid (daderschap en slachtofferschap) in de toekomst.

C. Disclosure

Slachtoffers die uit zichzelf een beroepskracht om hulp vragen bij huiselijk geweld of kindermishandeling of zich uiten bij een beroepskracht zonder hulp te vragen.

Wanneer een kind of volwassene uit zichzelf praat over mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het welzijn van zichzelf of gezinsleden. Deze slachtoffers dienen ook bij Veilig Thuis gemeld te worden.

3. Afwegingsvragen

De drie genoemde meldnormen zijn te vertalen in vijf afwegingsvragen, die in stap 4 worden gesteld. Deze zijn opgenomen in het *afwegingskader* en ondersteunen de beroepskrachten bij de twee beslissingen die in stap 5 van de meldcode moeten worden genomen.

5 stappenplan

Stap 1

In kaart brengen van signalen

Gebruik **formulier casuïstiekbeschrijving** TOF Onderwijs (zie bijlage 2) voor inventarisatie van de zorgen omtrent het kind en/of gezin die aanleiding tot zorg zijn

Stap 2

Consultatie / collegiaal overleg

TOF Onderwijs intern :

- **in ieder geval ib**
- **indien gewenst** deskundige collega, directeur, schoolmaatschappelijk werk, aandachtsfunctionaris, orthopedagoog

Indien gewenst consultatie Veilig Thuis en/of jeugdconsulent Gemeente

Gebruik **formulier casuïstiekbeschrijving** TOF Onderwijs voor bespreking en registratie

Stap 3

Gesprek met het kind en de ouders

Bespreken van de zorgen

Zie bijlage 4 en 5 : 'gesprek met ouders' en 'gesprek met kind'

Verslaglegging in dossier

Gebruik **formulier casuïstiekbeschrijving** TOF Onderwijs voor verslaglegging opnemen in dossier bij ib

Aantekening in Parnassys

Vermelding van het feit dat er een gesprek plaatsgevonden heeft in het kader van de meldcode

Verwijzing naar verslag in dossier ib

*Kopie **verslag naar ouders**, mogelijkheid bieden voor reactie en deze aanvullen in bestaande verslag*

Stap 4**Wegen van geweld en/of kindermishandeling**

Overleg / risicotaxatie / beoordeling van de veiligheidssituatie

Gebruik hiervoor de afwegingsvragen van het **afwegingskader**

Door: **directeur en aandachtsfunctionaris, ib'er, evt. leerkracht**

Bij twijfel altijd overleg Veilig Thuis, evt. jeugdconsulent/wijkcoach

Besluit wel/niet naar stap 5 (melding Veilig Thuis en inzetten hulp)

Indien melding Veilig Thuis: directeur bespreekt melding met de ouders
directeur doet verslag van bespreking

***Verslaglegging** in dossier ib door formulier casuïstiekbeschrijving aan te vullen, evt. bijlages toevoegen TOF Onderwijs voor verslaglegging*

***Aantekening in Parnassys** dat eroverleg plaatsgevonden heeft, verwijzing naar dossier ib conclusie bespreken met ouders, reactie opnemen in bestaande verslag*

Stap 5**Beslissen**

Samen met Veilig Thuis

Afweging 1**Is melding noodzakelijk?**

Bespreeken van de eerste 2 **afwegingsvragen**

Door: **directeur en aandachtsfunctionaris, ib'er, evt. leerkracht**

Zie 'Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht'

Bij verschil van mening / oordeelsvorming raadplegen Veilig Thuis

Melden (door de directeur) noodzakelijk als er sprake is van acute of structurele onveiligheid

Bespreken van de resterende **afwegingsvragen** door **directeur en aandachtsfunctionaris, ib'er, evt. leerkracht**

- Ben ik in staat passende hulp te organiseren?
- Doen de betrokkenen mee aan de georganiseerde hulp?
- Leidt deze hulp tot duurzame veiligheid?

Zie 'Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht'

Uitwerking van de vijf afwegingsvragen en beslissingen in stappen 4 en 5 van de meldcode voor het Onderwijs en Leerplicht

1. Vermoeden wegen

Ik heb de stappen 1 t/m 3 van de Meldcode doorlopen

A: Op basis van deze doorlopen stappen is er **geen actie nodig**:
dossier vastleggen en sluiten.

B. Ik heb een **sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling**
Het bevoegd gezag van mijn school is op de hoogte.
-> Ga **verder** naar afweging 2

2. Veiligheid

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de Meldcode schatten wij als school (functionarissen en bevoegd gezag) in dat er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid

NEE -> Ga **verder** naar afweging 3

JA of twijfel -> Direct (telefonisch) **melding** bij Veilig Thuis.
De afwegingen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.

3. Hulp

Zijn wij als school, schoolmaatschappelijk werk, orthopedagoog of is een ketenpartner (jeugdconsulent, wijkcoach, jeugdgezondheidszorg) in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren?

Kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

JA -> Ga **verder** met afweging 4

NEE -> **Melden** bij Veilig Thuis
VT moet binnen 5 werkdagen een besluit nemen en terugkoppelen naar de melder

4. Hulp

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afweging 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

NEE -> **Melden** bij Veilig Thuis

JA -> **Hulp in gang zetten**

- Termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn.
- Zo concreet mogelijk maken en documenteren.
- Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager.
- Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn.
- Leg vast, voer uit en ga verder met afweging
-> Ga **verder** naar stap 5

5. Resultaat

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van het kind?

Deze stap samen met Veilig Thuis doorlopen, bij acute- en/of structurele onveiligheid

NEE -> **Melden** bij Veilig Thuis

JA -> **afsluiten** met **vastgelegde afspraken** met betrokkenen en samenwerkings partners over de veiligheid van alle betrokkenen, het nazorgtraject, termijnen en verwachtingen

Bijlage 1

Definities en voorbeelden acute, structurele onveiligheid en disclosure

Acute onveiligheid

Een persoon is in direct fysiek gevaar, diens veiligheid is de komende dagen niet gegarandeerd of hij/zij heeft direct bescherming nodig. Het betreft de aanwezigheid van fysiek of seksueel geweld (met of zonder letsel) of, in geval van zorgafhankelijke kinderen of (oudere) volwassenen, de *afwezigheid* van de meest basale verzorging (waaronder eten, drinken, kleding en onderdak), maar bijvoorbeeld ook om het onnodig toedienen of juist nalaten van toedienen van medicijnen.

Structurele onveiligheid

- Minderjarigen die opgroeien bij ouders met zodanig ernstige problematiek ten gevolge van verstandelijke beperking, middelenverslaving, psychische problematiek dat de fysieke en emotionele veiligheid van het kind bij herhaling en/of voortdurend wordt bedreigd en de ontwikkelmogelijkheden van deze minderjarigen structureel ingeperkt worden.
- Ernstige verwaarlozing die voor jonge opgroeiende kinderen blijvende schade kan veroorzaken.
- Minderjarigen die een hoog schoolverzuim hebben.
- Minderjarigen die stelselmatig getuige zijn van huiselijk geweld.
- Minderjarigen die geregeld fysiek mishandeld worden.
- Psychische en/of fysieke mishandeling door escalerende vormen van langdurige stalking in partnerrelaties.

Disclosure

Wanneer een slachtoffer, kind of volwassene, uit zichzelf een beroepskracht om hulp vraagt bij mogelijk huiselijk geweld en/of kindermishandeling of zich hierover uit, zonder hulp te vragen, betekent dit veelal dat het (minderjarige) slachtoffer een acute crisis ervaart en vreest voor de veiligheid en/of het zijn van zichzelf of gezinsleden. Het met onvoldoende voorbereiding met de ouders/pleger(s) bespreken van de (door het slachtoffer) geuite zorgen kan leiden tot (verergering van) situaties van acute of structurele onveiligheid. Dit geldt uitdrukkelijk ook voor specifieke vormen van huiselijk geweld zoals (ex-)partnerstalking, huwelijksdwang, eengerelateerd geweld en

ouderenmishandeling. Een professionele norm tot melden betekent in dit geval zorgvuldige afstemming over de vervolgacties tussen de beroepskracht, Veilig Thuis en het slachtoffer.

Bijlage 2

FORMULIER INTERN OVERLEG BIJ SIGNALLEN KINDERMISHANDELING

Beschrijf de gegevens zo zorgvuldig en objectief mogelijk. Kinderen vanaf 12 jaar en ouders van kinderen tot 16 jaar hebben recht op inzage en correctie van de gegevens

Gebruik dit formulier om alle stappen, overwegingen en besluiten in vast te leggen

<p>Naam kind:</p> <p>Geboortedatum:</p> <p>☐ Jongen / ☐ Meisje</p>
--

Datum en deelnemers overleg

--

A. Analyse van de situatie

Wat zijn de concrete signalen (van kind, ouder(s), omgeving) en wie signaleert dit?

--

Sinds wanneer worden de signalen opgemerkt? Door wie?

Waardoor is de zorg over deze situatie of het vermoeden van kindermishandeling ontstaan? Bij wie?

Delen anderen deze zorg of dit vermoeden? Zo ja, wie en waardoor?

Zijn er ook signalen van broers of zussen? Bij wie?

Welke vragen moeten beantwoord worden?

Hoe vaak en wanneer komen de signalen voor? Nemen de signalen toe in intensiteit of aantal?

Plan van aanpak:

Welke acties worden afgesproken, door wie, wanneer?

Hoe wordt dit met het kind besproken? Hoe en wie houdt hierover contact met Veilig Thuis en eventuele (andere) hulpverlening? Hoe wordt er steun wordt geboden aan het kind, na een overdracht en/of melding?

Verslaglegging van de acties: wat is besproken, wat was de reactie van de ouders/kind, wat is afgesproken.

Kopie van dit verslag delen met de ouders en met welk resultaat / afspraken

Bijlage 3

Signalen van kindermishandeling kinderen van 4-12 jaar

(bron: publicatie van het Nederlands Jeugdinstituut: Wolzak, A. (2009, 6e druk). Kindermishandeling : signaleren en handelen).

Deze lijst geeft een overzicht van signalen van kindermishandeling bij kinderen in de leeftijd van 4 -12 jaar. De signaallijst is een hulpmiddel om een vermoeden van kindermishandeling te onderbouwen, niet om kindermishandeling te 'bewijzen'. Vrijwel alle genoemde signalen kunnen namelijk een andere oorzaak hebben. Hoe meer van de genoemde signalen het kind uitzendt, hoe groter de kans dat er sprake is van kindermishandeling. Maar er zijn ook kinderen waaraan niet of nauwelijks valt op te merken dat ze worden mishandeld.

De signalen

Lichamelijk welzijn

- blauwe plekken, brandwonden, botbreuken, snij-, krab- en bijtwonden
- groeiachterstand
- te dik
- slecht onderhouden gebit
- regelmatig buikpijn, hoofdpijn of flauwvallen
- kind stinkt, heeft regelmatig smerige kleren aan
- oververmoeid
- vaak ziek
- ziektes herstellen slecht
- kind is hongerig
- eetstoornissen
- achterblijvende motoriek
- niet zindelijk op leeftijd dat het hoort

Gedrag van het kind

- timide, depressief
- weinig spontaan
- passief, lusteloos,
- weinig interesse in spel
- apathisch, toont geen gevoelens of pijn
- in zichzelf gekeerd, leeft in fantasiewereld

- labiel
- erg nerveus
- hyperactief
- negatief zelfbeeld, weinig zelfvertrouwen, faalangst
- negatief lichaamsbeeld
- agressief, vernielzucht
- overmatige masturbatie

tegenover andere kinderen:

- agressief
- speelt weinig met andere kinderen
- vluchtige vriendschappen (12-18)
- wantrouwend
- niet geliefd bij andere kinderen

tegenover ouders:

- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- gedraagt zich in bijzijn van ouders anders dan zonder ouders

tegenover andere volwassenen:

- angst om zich uit te kleden
- angst voor lichamelijk onderzoek
- verstijft bij lichamelijk contact
- angstig, schrikachtig, waakzaam
- meegaand, volgzaam
- agressief
- overdreven aanhankelijk
- wantrouwend
- vermijdt oogcontact

overig:

- plotselinge gedragsverandering
- gedraagt zich niet naar zijn leeftijd
- slechte leerprestaties
- rondhangen na school

- taal- en spraakstoornissen

Gedrag van de ouder

- onverschillig over het welzijn van het kind
- laat zich regelmatig negatief uit over het kind troost het kind niet
- geeft aan het niet meer aan te kunnen
- is verslaafd
- is ernstig (psychisch) ziek
- kleedt het kind te warm of te koud aan
- zegt regelmatig afspraken af
- houdt het kind vaak thuis van school
- heeft irreële verwachtingen van het kind
- zet het kind onder druk om te presteren

Gezinssituatie

- samengaan van stressvolle omstandigheden, zoals slechte huisvesting, financiële problemen en relatieproblemen
- sociaal isolement
- alleenstaande ouder
- partnermishandeling
- gezin verhuist regelmatig
- slechte algehele hygiëne

Signalen specifiek voor seksueel misbruik

Lichamelijk welzijn

- verwondingen aan geslachtsorganen
- vaginale infecties en afscheiding
- jeuk bij vagina of anus
- pijn in bovenbenen
- pijn bij lopen of zitten
- problemen bij plassen
- urineweginfecties
- seksueel overdraagbare aandoeningen

Gedrag van het kind

- drukt benen tegen elkaar bij lopen
- afkeer van lichamelijk contact
- maakt afwezige indruk bij lichamelijk onderzoek
- extreem seksueel gekleurd gedrag en taalgebruik
- zoekt seksuele toenadering tot volwassenen

Signalen op school

- leerproblemen;
- taal- of spraakproblemen;
- plotselinge drastische terugval in schoolprestaties;
- faalangst;
- hoge frequentie schoolverzuim;
- altijd heel vroeg op school zijn en na schooltijd op school(plein) blijven;
- regelmatig te laat op school komen;
- geheugen- of concentratieproblemen;
- geen of weinig belangstelling van de ouders voor (de schoolprestaties van) het kind;
- angstig bij het omkleden (bij gym of zwemmen);
- afwijkend gedrag wanneer de ouders het kind van school halen;
- kind wordt onverwacht uitgeschreven zonder afscheid;
- onverzorgd naar school;
- zonder ontbijt en/of zonder lunchpakket naar school;
- ouders nemen schooladviezen niet over;
- te hoge druk op schoolprestatie.

Tot slot: Eigen deskundigheid staat voorop

De lijstjes met signalen wijzen de weg bij het in kaart brengen ervan. Ze zijn niet meer en niet minder dan een hulpmiddel. Om goed te kunnen handelen, is het belangrijk dat altijd uit te gaan van je eigen deskundigheid. Als beroepskracht heb je kennis van de ontwikkeling van kinderen en kun je afwijkend gedrag kan signaleren. Vertrouw op je kennis, ervaring en intuïtie en neem je gevoel over de situatie serieus. Maak concreet waar je je feitelijk zorgen over maakt (inclusief de vraag of er misschien sprake is van seksueel misbruik) en deel je zorgen over een kind of gezin met een deskundige collega of aandachtsfunctionaris.

Bijlage 4

Gesprek met de ouders

Bron: Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

1. Zorgen delen

Als u zich zorgen maakt over een kind of de ouder(s), bespreek deze dan zo snel mogelijk met één of beide ouders. Zij zijn uw belangrijkste gesprekspartner en informatiebron. Als de 'niet-besproken zorgen' zich opstapelen, vragen ouders zich af waarom ze niet eerder op de hoogte zijn gesteld en dat kan het vertrouwen schaden. Natuurlijk kan het lastig zijn zo'n gesprek met de ouder(s) te voeren. Toch is het nodig om een goed beeld te krijgen van de situatie. Misschien blijkt wel dat er iets anders aan de hand is dan kindermishandeling of huiselijk geweld. Of geeft het gesprek de ouder(s) net dat duwtje in de rug dat ze nodig hebben om hulp te zoeken. Bovendien: in situaties waarin ouders terughoudend, defensief of agressief reageren, is er reden temeer u ernstige zorgen te maken. U kunt het ook omdraaien: welke ouder vindt het vervelend dat iemand oog heeft voor zijn of haar kind? Verder moet u rekening houden met het feit dat het kind door iemand anders dan de ouder(s) mishandeld kan worden.

Kortom: probeer in dit eerste, belangrijke gesprek uw zorgen te delen met de ouder(s).

2. Een doel bepalen

Het contact of gesprek met de ouder(s) is altijd gekoppeld aan een doel. Bijvoorbeeld het verzamelen van meer informatie, het delen van de zorgen over het kind of de ouder(s) motiveren voor hulp. Bepaal altijd van tevoren het doel van het gesprek, bij voorkeur samen met een deskundige collega of de aandachtsfunctionaris kindermishandeling. Met een duidelijk doel voor ogen heeft u houvast en verkleint u het risico op een gesprek waar niets uitkomt.

3. Verdere voorbereiding

Behalve het gespreksdoel moet u ook bepalen wie het gesprek met de ouder(s) gaat voeren en wat u als reden voor het gesprek aangeeft. Bedenk ook of het wenselijk of noodzakelijk is het gesprek samen met een collega te voeren, en of het voor uw eigen veiligheid nodig is dat een collega weet dat u dit gesprek voert, zodat hij of zij in de buurt kan blijven. Bereid de praktische kant voor: waar vindt het gesprek plaats, hoe laat en op welke dag, is er opvang voor het kind en andere kinderen uit het gezin? En spreekt u af met een of beide ouder(s)? Denk ook alvast na over het vervolg. Wat kunt u de ouder(s) bieden aan hulp? Waar kunnen ze terecht?

4. Belangstellende vragen

Het is belangrijk dat u – figuurlijk gesproken - niet tegenover, maar naast de ouder(s) blijft staan. Open het gesprek met gewone, belangstellende vragen. Heeft u aan de

parkeermeter gedacht? Is uw zoon al naar de dokter geweest? Hoe gaat het thuis? Hoe beleeft uw dochter de komst van haar babybroertje? Dit zijn gewone vragen, maar ze kunnen wel extra informatie opleveren waardoor de situatie duidelijker wordt. En ze zorgen voor een meer ontspannen sfeer.

5. Vervolg van het gesprek

In de volgende gespreksfase legt u uit wat het doel is van het gesprek en waarom u zich zorgen maakt over het kind (dat kan ook een ongeborn kind zijn). Vertel daarbij feitelijk wat uw zorgen zijn en vraag na of ouder(s) deze herkennen. Vertel ook wat er goed gaat met het kind. Houd bij het delen van uw zorgen rekening met mogelijke reacties van schrik, boosheid of verdriet en wees u ervan bewust dat dit normale reacties zijn op een vervelende boodschap. Het is niet makkelijk voor ouders te horen dat het niet goed gaat met hun kind. Voor sommige ouders is het gesprek een opluchting, omdat ze zich erkend voelen in de zorgen die ze zelf hebben over hun kind. Belangrijk is dat u de ouder(s) de ruimte geeft te reageren. Kijk wat het verhaal bij de ouder(s) losmaakt en hoe ze reageren. Vraag na of ze al hulp krijgen en wat er kan gebeuren om de zorgen te verminderen. Ga ook na wat de eigen mogelijkheden voor hulp zijn in het sociale netwerk van het gezin, bijvoorbeeld om het gezin te ontlasten. In uw regionale sociale kaart staan organisaties waar ouders en kinderen hulp kunnen krijgen.

6. Afronding van het gesprek

Rond het gesprek af met een korte samenvatting van wat er is besproken. Check of de boodschap is overgekomen bij de ouder(s). Het is ook de bedoeling dat u de afspraken en besluiten uit het gesprek kort en zakelijk vastlegt; de ouder(s) krijgen een kopie.

Meer gesprekken

Ouders hebben vaak tijd nodig om over de geuite zorgen na te denken. Het kan dus zijn dat één gesprek niet voldoende is. Een vervolggesprek kan ook duidelijk maken of de zorgelijke situatie inderdaad verandert of veranderd is. Bepaal ook bij een vervolggesprek van tevoren welke hulp uw organisatie aan de ouder(s) biedt en voor welke hulp er andere instanties zijn. Ga ook na of die instanties een wachtlijst hebben. Zo ja, bereid de ouder(s) dan hierop voor en overleg hoe zij de wachttijd kunnen overbruggen.

Veiligheid

Ook uw eigen veiligheid tijdens het gesprek met de ouder(s) is belangrijk. Zorg bijvoorbeeld dat een of meer collega's weten dat u dit gesprek voert. Check of er een veiligheidsbeleid is en pas dit toe. In sommige situaties is het beter als u, met het oog op de veiligheid, eerst overlegt met BJZ/AMK voor u het gesprek met de ouder(s) aangaat. Als de veiligheid van cliënt, ouder(s), kind of uzelf in het geding is, voert u het gesprek niet. Documenteer dit en schakel wanneer nodig de politie in.

Tips voor het gesprek met de ouder(s)

- Kies een invalshoek die past bij de cultuur en gewoonten van dit gezin.
- Open het gesprek met belangstellende vragen.
- Maak daarna het doel van het gesprek duidelijk.
- Deel uw zorgen: omschrijf concreet wat uw zorgen zijn.
- Vertel de ouder(s) wat u feitelijk is opgevallen aan het kind.
- Geef ook aan wat wel goed gaat met het kind.
- Vraag of de ouder(s) uw waarnemingen herkennen en hoe ze deze verklaren.
- Vraag hoe het thuis gaat met ouder(s) en kind.
- Respecteer de deskundigheid van de ouder(s) als het om hun kind gaat.
- Spreek de ouder(s) aan op hun verantwoordelijkheid als opvoeder.
- Nodig de ouder(s) uit om te praten door open vragen te stellen (wie, wat, waar, hoe, wanneer)
- Praat vanuit jezelf (ik zie dat ..., ik merk dat...)
- Wees eerlijk en open, maar pas op voor vrijblijvendheid.
- Vraag wat de ouder(s) ervan vinden dat u deze zorgen uit.
- Leg vast en geef de ouder(s) een kopie van dit verslag.afspraken en besluiten na afloop van het gesprek kort en zakelijk.
- Laat een kind niet tolken voor zijn ouder(s).
- Doe geen toezeggingen die u niet waar kunt maken.
- Ga na of er al hulp in het gezin is.
- Als de ouder(s) zich dreigend uitlaten, benoem dit dan en stop het gesprek.
- Als de ouder(s) helemaal opgaan in hun eigen emoties, haal hen dan terug naar het hier en nu. Vraag bijvoorbeeld: moet er nog geld in de parkeermeter? Wilt u suiker of melk in de koffie?

Openingszinnen

- 'Uw kind gedraagt zich anders de laatste tijd en daar wil ik met u over praten.'
- 'Ik maak me zorgen over uw kind, omdat ...'

Benoem de feiten. Bijvoorbeeld als volgt:

- 'Mij valt op dat uw kind ...'
- 'Het lijkt of uw kind.... '
- 'Ik merk, ik hoor, ik zie, ik denk ...'
- 'Uw kind is de laatste tijd wat stil (onconcentreerd, rumoerig, druk, afwezig, verdrietig, boos, gesloten) en daar maak ik me zorgen over.'
- 'Uw kind heeft de laatste tijd moeite met andere kinderen, mij valt op ...'
- 'Uw kind is de laatste tijd zo aanhankelijk en vraagt veel aandacht (heeft moeite met de regels). Is dat ook uw ervaring? Weet u misschien hoe dit komt?'
- 'Is er iets gaande in de omgeving van uw kind (vriendjes, op straat, familie)/in uw omgeving? Ik merk dat ...'

- ‘Het lijkt of uw kind gepest wordt (uitgescholden, bang is, straf krijgt, klem zit, gedwongen wordt, niet gelukkig is) en daar last van heeft. Wat merkt u daarvan?’

Bij een tweede gesprek:

- ‘Ik wil graag nog eens met u praten om te kijken of er iets veranderd is bij uw kind.’

Het gesprek met de ouder(s) over een Veilig Thuis-melding

- Neem de tijd voor het gesprek, wees serieus en laat de ouder(s) merken dat u bezorgd bent over hun kind.
- Vat uw zorgen zo concreet mogelijk samen voor de ouder(s). Vertel daarbij ook dat u denkt dat er sprake is van kindermishandeling (dit in tegenstelling tot eerdere gesprekken waarin u het woord kindermishandeling juist niet moet noemen).
- Noem ook kort de gesprekken en stappen die er al geweest zijn.
- Deel de ouder(s) mee dat u uw vermoeden gaat melden bij Veilig Thuis, vraag geen toestemming.
- Leg duidelijk uit dat u merkt dat de ouder(s) niet dezelfde zorg of oplossing voorstaan als u. Of leg uit dat u het nodig vindt dat gespecialiseerde mensen de zorgwekkende situatie onderzoeken.
- Vertel de ouder(s) dat het zowel uw verantwoordelijkheid als die van uw organisatie is om bij deze ernstige zorgen Veilig Thuis in te schakelen.
- Omschrijf Veilig Thuis als een instelling waar iedereen, ook de ouder(s) zelf, terecht kan die zich zorgen maakt over kinderen en iedereen die denkt dat er misschien sprake is van kindermishandeling.
- Vertel dat u het aan Veilig Thuis overlaat met de ouder(s) verder te praten over de zorgen.
- Voer het gesprek samen met een collega.

Voorbeeldzinnen

Hieronder staan enkele voorbeeldzinnen die u kunt gebruiken in het gesprek met de ouder(s). Kies een zin die past bij de situatie. Zijn deze zinnen voor u niet van toepassing, of is de situatie waarover u melding doet heel specifiek, vraag dan advies bij Veilig Thuis.

- ‘Ik denk dat het goed is als u met Veilig Thuis verder gaat praten over de zorgen die u en ik hebben over uw kind. Veilig Thuis is gespecialiseerd in kindermishandeling en kan onderzoeken of het juist is dat we kindermishandeling vermoeden.’
- ‘In mijn werk als ... (vul uw beroep in) is het mijn taak te letten op het welzijn van uw kinderen. Ik (of wij) maak me zodanig zorgen om uw kind, dat ik dit ga melden bij het Veilig Thuis. Omdat ik me kan voorstellen dat dit geen prettige boodschap voor u is, vertel ik het zelf aan u, in plaats van dat u het van het Veilig Thuis hoort.’
- ‘Ik (of wij) maak me zorgen over uw kind. Ik denk aan (vul in: mishandeling, verwaarlozing, seksueel misbruik, ...). Daarom ga ik mijn zorg melden aan Veilig Thuis. Dat is hierin gespecialiseerd en de medewerkers daar kunnen onderzoeken of mijn

vermoeden klopt.'

- 'Ik begrijp dat deze mededeling naar voor u is. Maar het is mijn verantwoordelijkheid om deze (ernstige) zorgen met u te delen. En als (vul in: u er anders over denkt; er geen goede hulp komt; er meer onderzoek nodig is), moet ik Veilig Thuis inschakelen. Dat zijn de afspraken (of: regels) die hier op school gelden.'
- 'We hebben met u gesproken over de dingen die we bij uw kind zien en waar we ons zorgen over maken. Helaas zijn dit signalen die we ook vaak zien bij kinderen die mishandeld worden. Omdat de signalen er nog steeds zijn, melden we dit bij Veilig Thuis.'

Bijlage 4

Gesprek met het kind

Bron: Basismodel meldcode huiselijk geweld en kindermishandeling

Participatie van kinderen

Voor kinderen die mishandeld, verwaarloosd of seksueel misbruikt worden, is het essentieel dat zij gezien en gehoord worden door volwassenen in hun omgeving die (professioneel) betrokken zijn en die zij vertrouwen. In stap 3 van de vernieuwde meldcode worden zij dan ook als gesprekspartner betrokken.

Informeer het kind (op bij het kind passend niveau)

- over het proces;
- het recht om veilig op te groeien en wat dat is;
- het recht om betrokken te worden en een eigen mening te geven;
- wat mogelijkheden voor het kind zijn om mee te denken, mening geven.

Vraag en luisteren naar de mening van het kind tav

- bestaande zorgen.
- de door het kind geopperde oplossingen.
- de mening over voorgestelde beslissingen.

Ontschuldig het kind

Besprek met elkaar wie het kind informeert over het proces:

- Wie wat doet
- Waarom diegene dit aan het doen is
- Wanneer dit gebeurt
- Wat de zorgen zijn
- Welke besluiten er genomen worden, door wie, over wat en wanneer
- In geval van melding Veilig Thuis: wanneer is er terugkoppeling en waarover.

Belangrijk is dat u een veilige, vertrouwde omgeving scheidt. Voor kinderen die mishandeling hebben meegemaakt, is die veiligheid heel waardevol. In een vertrouwde omgeving zullen ze eerder signalen afgeven en bereid zijn hierover te praten.

Belangstellende vragen

Net als bij volwassenen zijn belangstellende vragen een goede manier om mogelijk extra informatie te krijgen. Bv: hoe gaat het met spelen? Wat heb je gisteren gedaan? Wat is er gebeurd? Wat heb je daar getekend? Waar heb je pijn? Een andere methode is meegaan in het spel van het kind en vragen welk speelgoed wat voorstelt en wat er gebeurt. Beperk u tot de vragen die passen binnen uw beroepsverantwoordelijkheid. Als leerkracht stelt u bv. geen expliciete vragen over misbruik.

Niet belasten

In het contact met het kind is het geenszins de bedoeling dat u het kind belast met uw zorgen over het kind. U heeft vooral een observerende, ondersteunende rol. Wees daarnaast bij seksueel misbruik, ernstige mishandeling of ernstige verwaarlozing of een vermoeden hiervan terughoudend in het gesprek met het kind, in verband met mogelijke toekomstige bewijslast. U kunt hierover altijd advies vragen bij Veilig Thuis en/of de politie (afdeling Zeden).

Tips voor het gesprek met kinderen

- Bepaal van tevoren het doel van het gesprek.
- Kies een rustig moment uit.
- Ga op ooghoogte zitten bij het kind.
- Gebruik korte zinnen.
- Sluit aan bij datgene waar het kind of de jongere op dat moment mee bezig is, bijvoorbeeld spel, een tekening, interessegebied
- Bied steun en stel het kind op zijn gemak.
- Raak het kind niet onnodig aan.
- Maak geen langdurig oogcontact, dat kan bedreigend zijn.

- Vraag belangstellend en betrokken, maar vul het verhaal niet in voor het kind.
- Begin met open vragen: wat is er gebeurd? Wanneer is het gebeurd? Waar heb je pijn? Wie heeft dat gedaan?
- Wissel deze af met gesloten vragen: ben je gevallen? Heb je pijn? Ging je huilen? Vond je dat leuk of niet leuk?
- Vraag niet verder, wanneer het kind niets wil of kan vertellen.
- Vertel het kind dat het heel knap is dat hij of zij het allemaal zo goed kan vertellen.
- Stop het gesprek wanneer de aandacht bij het kind weg is.

- Geef aan dat u niet geheim kunt houden wat het kind vertelt. Leg uit dat u met anderen gaat kijken hoe u het kind het beste kan helpen. Leg het kind uit dat u het op de hoogte houdt van elke stap die u neemt. Het kind moet nooit zelf de verantwoordelijkheid krijgen in de keuze van de te nemen stappen.
- Voer het gesprek met een open houding, oordeel niet, maar stel vragen.
- Dring er niet op aan het alleen over uw zorgen te hebben.
- Houd het tempo van het kind of de jongere aan, niet alles hoeft in één gesprek besproken te worden.
- Laat het kind of de jongere niet merken dat je van het verhaal schrikt.
- Val de ouder(s) (of andere belangrijke personen voor het kind) niet af, houd rekening met loyaliteitsgevoelens.
- Let tijdens het gesprek goed op de non-verbale signalen.
- Gebruik de woorden van het kind of de jongere in uw vragen of samenvatting.

- Vertel het kind of de jongere dat het niet de enige is die zo iets meemaakt.
- Stel geen waarom-vragen.

Wettelijke verplichtingen

AVG en Meldcode

Op 25 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving (AVG) van kracht geworden. De AVG is een algemeen kader dat niet inspeelt op specifieke situaties, zoals een vermoeden van kindermishandeling. Daarom geldt als algemene regel dat een specifieke wet voor een bepaalde sector prevaleert boven de algemene norm van de AVG. Dat geldt dus bijvoorbeeld voor de Wetten PO, VO, Leerplichtwet etc.

De wet Meldcode gaat dus ook voor de AVG. Het recht om dossier aan te maken en te melden bij Veilig Thuis is dus onverminderd van toepassing. De kindcheck valt onder stap 1 van de meldcode en is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeren die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet onderzocht worden in dat geval in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie er voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verdere actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten. *Zie ook www.augeo.nl.*

Documentatie

De documenten mbt. de signalen en de doorlopen stappen van de meldcode worden opgenomen in Parnassys (leerlingenadministratie- en -volgsysteem) gedocumenteerd.

Meldrecht en beroepsgeheim

Het beroepsgeheim of de zwijgplicht is een belangrijke voorwaarde voor effectieve hulpverlening. De vertrouwensrelatie met een cliënt of patiënt is van wezenlijk belang. Toch kunnen er situaties zijn waarin de problematiek zo ernstig is dat het doorbreken van het beroepsgeheim noodzakelijk is.

Meldrecht

De regels voor het verbreken van het beroepsgeheim gelden voor alle situaties waarin een cliënt zich in een ernstige situatie bevindt. Bij een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld is dit in een meldrecht vastgelegd in de Wet maatschappelijke ondersteuning (art. 5.2.6 Wmo). Dit biedt iedere beroepskracht met een beroepsgeheim of een andere zwijgplicht het recht om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld bij Veilig Thuis te melden. Ook als zijn cliënt, patiënt of leerling daar geen toestemming voor geeft. Daarnaast biedt het meldrecht beroepskrachten de mogelijkheid om informatie over een cliënt, patiënt of leerling te verstrekken als Veilig Thuis daarbij in een onderzoek naar vraagt.

NB: Het wettelijk meldrecht geldt ook als er alleen meerderjarigen bij het huiselijk geweld zijn betrokken.

NB: Voor een zorgvuldige besluitvorming is het noodzakelijk dat de beroepskracht de situatie, voordat hij zijn besluit neemt, bespreekt met een deskundige collega en zo nodig ook (op basis van anonieme cliëntgegevens) advies vraagt aan Veilig Thuis. Verder is het van belang dat de aanwezigheid van voldoende relevante feiten of signalen en zorgvuldige verzameling van deze feiten en signalen aantoonbaar is, en dat er een zorgvuldige en concrete afweging van belangen is geweest. Alle stappen van de meldcode zijn zorgvuldig doorlopen, en de gesprekken met de betrokkene(n) zijn gevoerd.

Veilig Thuis (VT)

Radarfunctie

Vanaf 2019 heeft Veilig Thuis een radarfunctie. Informatie over betrokkenen wordt vastgelegd. Bij nieuwe meldingen over hetzelfde gezin kan de voorgeschiedenis worden meegewogen. Daardoor is men beter in staat om structurele patronen van geweld te herkennen en te doorbreken.

De radarfunctie bij VT krijgt invulling door:

1. Maatregelen die erop gericht zijn dat signalen bij VT 'op de radar' komen:

- a. Vermoedens van ernstige mishandeling worden altijd gemeld bij VT. VT beoordeelt de veiligheid en treft indien nodig maatregelen. Het idee is dat de 26 VT organisaties hun informatiepositie zullen gaan delen. Zo komt een landelijk werkende radar tot stand;
- b. Check door VT bij adviesvragen. Bij instemming van de beller kan VT aanvullende informatie die op de radar staat meenemen in het advies zonder de informatie te delen;
- c. Afhandeling burgermeldingen. VT bespreekt met de burger of hij/zij wil melden of alleen advies behoeft.

2. Monitoren van casuïstiek.

Afhankelijk van de aard en ernst van de problematiek neemt VT een actieve rol in het monitoren van veiligheid:

- a. Bij directe overdracht aan een sociaal wijkteam, jeugdconsulent of andere hulpverleners zal VT de casus niet monitoren;
- b. Na bemoeienis van VT en na overdracht aan een sociaal wijkteam zal VT het resultaat van de interventies op veiligheid actief monitoren. VT blijft het resultaat van interventies op veiligheid monitoren, ook na afloop van de hulpverlening. De duur van monitoren zal per casus verschillen. Gemiddeld wordt een duur van anderhalf jaar als realistisch beschouwd.

VT zal iedere melding altijd opnemen en beoordelen.

Het doen van een melding bij VT betekent niet dat de beroepskracht de regie of uitvoering van hulpverlening overdraagt, maar wel, uit het oogpunt van professioneel handelen, gaat melden bij VT wanneer ernstige acute en/of structurele onveiligheid wordt vermoed. Dit stelt VT in staat om het zicht op veiligheid te verrijken en (toekomstige) signalen uit andere bronnen te betrekken en te combineren.

Bijlage 6

Contactgegevens

Schoolmaatschappelijk werk voor TOF Onderwijs

Ellen aan de Stegge tel. 06 53897001

Aandachtsfunctionaris Meldcode Kindermishandeling en huiselijk geweld TOF Onderwijs

Ellen aan de Stegge tel. 06 53897001

Gemeente Tubbergen

Procesmanager : Chantal Veltmann 06 51429691

Jeugdconsulenten : Nicole van der Aa, Ramon Kemna en Marleen Zandstra:
0541-854100.

Gemeente Almelo

Sociaal Wijkteam : 0546 541111

Veilig Thuis Twente

Postadres: Postbus 1400, 7500 BK Enschede

Bezoekadres: Nijverheidstraat 30, 7511 JM Enschede

Tel.: 0800-2000 voor advies en melden (gratis en 24/7 bereikbaar)

Voor alle overige vragen: 088-8567950 (van 9.00-17.00 uur)

info@veiligthuiswente.nl

www.veiligthuiswente.nl

